

Vrede.Nu is een uitgave van vredesorganisatie IKV Pax Christi, het samenwerkingsverband van IKV en Pax Christi en verschijnt vier maal per jaar.

Strijd tegen ontploft tuig

Woordvoerder van de Clustermunitie Coalitie ondervindt aan den lijve dat mijnen levensgevaarlijk zijn.

▷ pagina 4

Woede als katalysator voor meer inzet

Projectleider Marianne Moor over haar beweegredenen om in Colombia te werken.

▷ pagina 8 - 9

Pax Christi Ledenconsultatie Pax en Salaam

Over dialoog met de islam.

▷ pagina 15

Verbod op clusterbom nabij

De bescherming van mensen staat centraal bij IKV Pax Christi. Ook bij de Verenigde Naties, die in 2005 het concept Responsibility to Protect (R2P) omhelsde. Om de norm naar de praktijk te vertalen is niet altijd gemakkelijk. Toch zijn er voorbeelden waarbij dit simpel is: een verbod op clustermunitie. Bisschop Van Luyn schreef er in februari nog een brief over aan premier Balkenende.

De president van Pax Christi deed daarin een klemmend beroep op hem om het non-combattanten beginsel te respecteren en zich in te zetten voor een totaalverbod.

Het internationaal humanitair recht maakt onderscheid tussen burger- en militaire doelen, zoals blijkt uit de Geneve Conventie (1949). Het internationaal humanitair recht beperkt zogenaamd *collateral damage* door het proportionaliteitsbeginsel: wanneer de kans bestaat dat burgers slachtoffer worden, moet dit in verhouding staan met het militaire voordeel dat beoogd wordt. Als een wapen door zijn ontwerp geen onderscheid kan maken tussen burgers en militairen, moeten er alarmbellen gaan rinkelen. Clustermunitie, een bom die zich opent in de lucht waarna er kleine clusterbommen uitvallen die terecht komen in een gebied van enkele voetbalvelden groot, doodt of vermindert zonder onderscheid. Iedereen die zich in dat gebied bevindt, burger of militair, kan slachtoffer worden. Er is geen situatie te bedenken waarin dit wapentype de menselijke veiligheid ten goede komt. Ook jaren later maken onontploffte explosieven een gebied onleefbaar en vallen er dagelijks slachtoffers.

Het momentum

De VN Conventie voor Conventionele Wapens (CCW) vergadert regelmatig over clustermunitie. Binnen de CCW voert IKV Pax Christi een lobby ter regulering van het gebruik van clustermunitie. De weerstand van vele CCW lidstaten (vooral de VS) was echter zo groot dat de lobby pogingen dreigden te verzanden in rituele gesprekken. IKV Pax Christi richtte in 2003 samen met 8 andere organisaties de Clustermunitie Coalitie (CMC) op om sterker te staan in de lobby. De eerste drie

△ Fatimah and Safia uit Libanon wijzen op clustermunitie. Foto: Simon Conway

jaar voelden we ons een roepende in de woestijn. Dit veranderde in november 2006 toen Noorwegen een bijeenkomst organiseerde over clustermunitie. In de

zomer van 2006 gooide Israël 4 miljoen clusterbommen op Libanon, de meeste in de laatste drie dagen van het conflict. De druk op de CCW om nu tot maatregelen

te komen, was groot. Desondanks nam de CCW geen stappen. Eén staat besloot dat het genoeg was. Zoals Canada eerder de leiding nam om anti-personeelsmijnen te verbieden, volgde de Noorse regering dat voorbeeld. Noorwegen riep de landen bijeen die binnen de CCW wel bereid waren om iets te doen tegen clustermunities.

Oslo proces

Omdat Nederland binnen de CCW niet aandrong om het gebruik van clustermunities te beperken, werd Nederland niet uitgenodigd voor de eerste bijeenkomst in Oslo, in februari 2007. Gelukkig kwam Nederland op eigen initiatief en is zij sindsdien deelnemer van wat nu het 'Oslo proces' heet. Inmiddels heeft de vierde conferentie plaatsgevonden in Wellington, Nieuw-Zeeland, en zijn er meer dan 134 landen die zich bij dit proces hebben aangesloten. De vijfde en belangrijkste conferentie vindt in mei 2008 plaats in Dublin, Ierland. Terwijl de afgelopen conferenties in het kader stonden van oriënterende gesprekken, wordt in Dublin over de daadwerkelijke verdrags tekst onderhandeld. Op tafel ligt een sterke tekst, die weinig ruimte laat voor uitzonderingen en ook bepalingen over slachtofferhulp bevat. Het is nog geen gelopen race. Een tiental landen, waaron-

der Nederland, is geen voorstander van een dergelijk alomvattend verdrag en wil enkele typen clusterbommen behouden.

Civiele diplomatie

Het Oslo proces is een voorbeeld van civiele diplomatie. Staten en civiele organisaties werken samen om tot een internationaal juridisch bindend verdrag te komen. Daarom moet Nederland haar huidige passieve houding verlaten en onduidelijk het Oslo proces steunen. Geen gemarchandeerd met de voorwaarden en geen onderhandelingen over uitzonderingsbepalingen. Die rol past Nederland niet. Het is vijf voor twaalf. Het is de hoogste tijd voor Nederland om zich onverkort te scharen achter initiatiefnemer Noorwegen en gelijkgestemde landen en de wereld te verlossen van een wapen dat zonder onderscheid burgers doodt en vermindert. IKV Pax Christi zal er in Dublin weer bij zijn en oefent invloed uit om tot een sterk verdrag te komen.

Op www.stopclustermunitie.nl en www.ikvpaxchristi.nl kunt u meer lezen en filmpjes bekijken over de campagne tegen clustermunities.

Redactioneel

In deze Vrede.Nu geven we veel aandacht aan wapens en het debat over regulatie van wapens. U herinnert zich de Zembla-uitzending van vorig jaar vast nog wel. Onze eigen Nederlandse pensioenfondsen bleken geld te investeren in clustermunities. Gedurende 2007 is er veel vergaderd in allerlei circuits over een verbod op dergelijke wapens die totaal in strijd zijn met de menselijke waardigheid. Branislav Kapetanovic is een van de velen die dat aan den lijve heeft ondervonden. Maar ook Zahra van 11, het meisje op de voorpagina, kan er van meepraten. Zij zag een niet ontplofte clusterbom aan voor speelgoed.

Als organisatie kijken we met spanning uit naar de uitkomsten van de slotconferentie in mei waar hopelijk een totaalverbod op clustermunities wordt afgesproken. In de maand mei gedenken we onze vrijheid en vieren we Europadag. Voor Kosovo zal het dit jaar het eerste jaar zijn in onafhankelijkheid. De eenheid in Europa is door de kwestie Kosovo even aan het wankelen gebracht. Internationaal recht, pragmatisme en de wens van de bevolking voor zelfbeschikking, ze staan op gespannen voet met elkaar.

Bewegen naar vrede, kiezen voor vrede, sporten voor vrede, zingen voor vrede. Van 9 tot 13 mei sporten 120 jonge mannen uit 11 etnische groepen met elkaar voor vrede. Dit gebeurt in het door de oorlog verwoeste Kapoeta, een stadje in Zuid-Soedan. Normaal gesproken staan ze elkaar naar het leven, maar door toedoen van IKV Pax Christi en haar partnerorganisaties worden ze bij elkaar gebracht om in vrede met elkaar te sporten. Jonge vrouwen zullen in een korencompetitie wedijveren om een prijs binnen te zingen.

Helma Maas

△ Beeld: Joris Diks

Strijd tegen onontploft tuig

△ Branislav Kapetanovic, woordvoerder Clustermunitie Coalitie

Tijdens de burgeroorlog in voormalig Joegoslavië, van 1991 tot 1995, werd er zoveel clustermunitie gebruikt, dat er in 2000 nog dagelijks clustermunitie werd gevonden. De Serviër Branislav Kapetanovic was al jaren ontmijsner in het leger. Op 9 november 2000 ging het mis. “Ik moest die keer de luchthaven van Dubinje onderzoeken op onontplofte clustermunitie. Normaal gezien doen we dat altijd in een team. Omdat er zoveel werk was en ik de enige ontmijsner ter plekke was, ging ik alleen. De gebouwen waren bomvrij, maar in de buurt van de landingsbaan vonden we zes of zeven BLU 97 blindgangers. Ik duwde het gras opzij om beter bij het eerste bommetje te komen. Toen ontplofte het. Ik weet niet eens zeker of ik het ding wel heb aangeraakt.”

Branislav lag vier dagen in coma. Hij verloor vier ledematen, had ‘drukgolf schade’ aan zijn hoofd en longen, zijn gehoor was beschadigd en tot maanden na het ongeval kon hij nauwelijks zien. Vier jaar lag hij in het ziekenhuis en onderging hij meer dan twintig operaties,

Branislav Kapetanovic, woordvoerder van de internationale Clustermunitie Coalitie, kent als geen ander de gevaren van clustermunitie. Als slachtoffer voert hij actie voor het verbieden van deze ‘monsterlijke’ wapens. “Wat met mij gebeurde, evenals met vele andere collega’s, illustreert hoe gevaarlijk de bommen zijn. Deze wapens zijn onmogelijk te controleren.”

van huidtransplantaties tot operaties om granaatscherven uit zijn voorhoofd te halen.

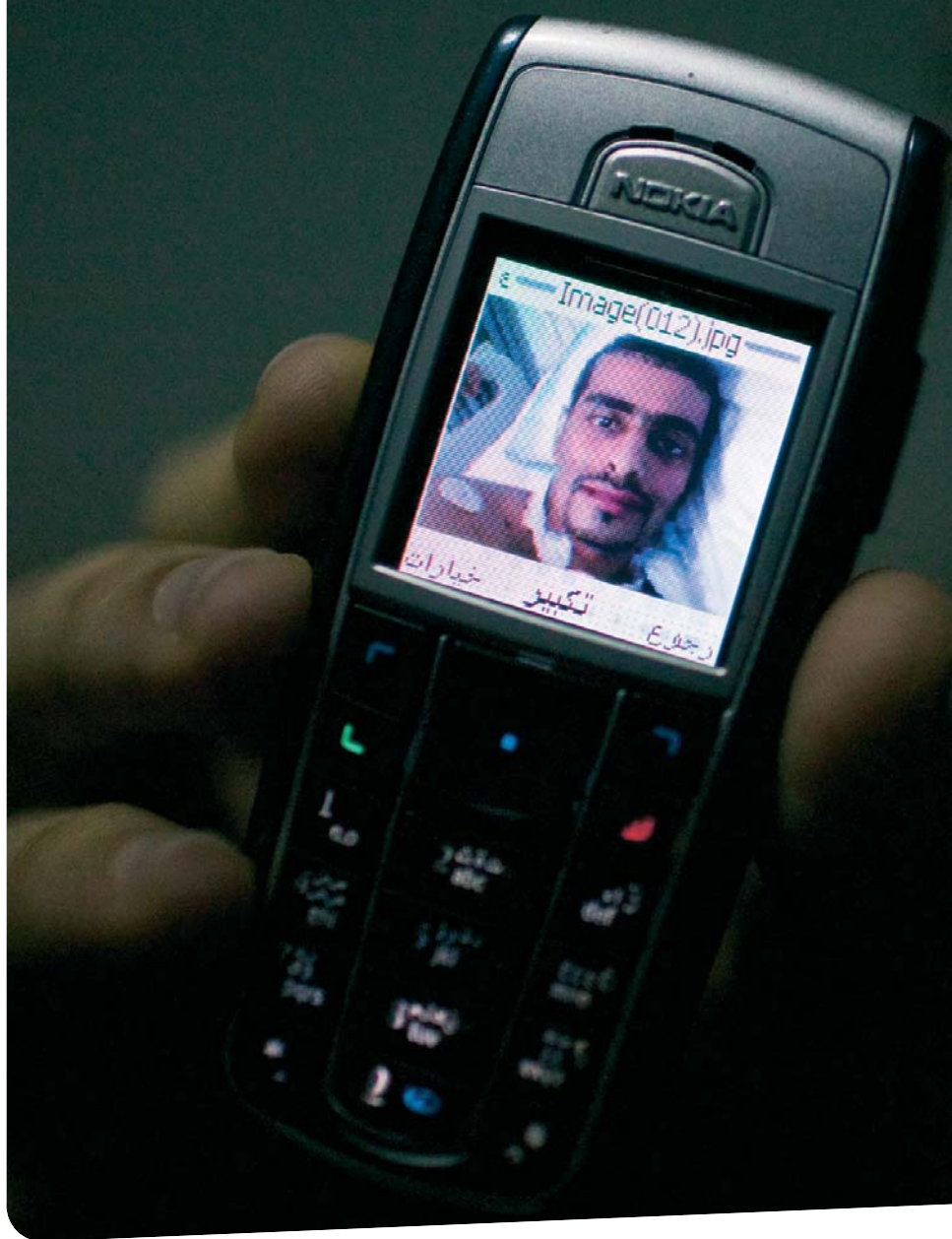
“Ik streed tegen onontploft tuig, om te voorkomen dat nog meer burgerlevens verloren zouden gaan. Het was mijn keuze. Ik wist hoe gevaarlijk dit werk was. Maar het moest gebeuren en kon niet worden uitgesteld. Wat er met mij gebeurde, evenals met vele andere collega’s, illustreert hoe gevaarlijk deze bommen zijn. Er komt een moment dat kennis en ervaring niet meer helpen: deze wapens zijn onmogelijk te controleren.”

Sinds april 2006 is Branislav woordvoerder van de Clustermunitie Coalitie. Op uitnodiging van IKV Pax Christi, die deel uit maakt van deze coalitie, werd Branislav uitgenodigd als spreker bij de hoorzitting met internationale deskundi-

gen en Kamerleden. Hij noemt het een voortzetting van zijn strijd. “Opnieuw is het mijn keuze om op elke mogelijke manier mee te helpen aan acties die een einde maken aan verdere productie, gebruik of overdracht van clustermunitie. Het is een monsterlijk wapen dat in de eerste plaats burgers doodt en verminkt, iets waarvan ik zelf getuige ben geweest. Een totaal verbod is de enige oplossing, zonder uitzonderingen, zonder excuses.” Daar mag het niet bij blijven, vindt Branislav. Er moeten voorzieningen worden getroffen om overlevenden en familieleden van slachtoffers hun rechten en steun te garanderen. “Ik kon op tijd worden behandeld door goede artsen. De duizenden mensen met verwondingen van deze munitie mogen echter niet afhankelijk zijn van geluk. De internationale gemeenschap heeft de taak om in te grijpen.”

△ Branislav Kapetanovic tijdens de conferentie over clustermunitie in Wellington, Nieuw-Zeeland

△ Foto's per mobiele telefoon

Baghdad Calling

In maart was het vijf jaar geleden dat coalitietroepen onder leiding van de Verenigde Staten Irak binnenvielen en het regime van Saddam Hussein omverwierpen. De veiligheidssituatie is voor miljoenen mensen reden geweest om hun vertrouwde omgeving te verlaten. Geweld en terreur zorgden ervoor dat naar schatting twee miljoen Irakezen vluchtten naar landen in de regio en nog eens 2,5 miljoen Irakezen op drift in eigen land raakten.

Fotojournalist Geert van Kesteren legde met foto's en interviews het leven van Iraakse vluchtelingen vast in Jordanië, Syrië, Turkije en Noord-Irak. Naast professioneel journalistiek gemaakte beelden

toont het fotoboek *Baghdad Calling* het dagelijks leven in het Irak van 2006 en 2007 door de ogen van de Irakezen zelf. Een team rond Van Kesteren verzamelde honderden foto's uit mobiele telefoons en digitale camera's van Iraakse burgers. Het resultaat is bijzonder beeldmateriaal dat de situatie in Irak persoonlijk weergeeft.

Jan Gruiters, directeur van IKV Pax Christi schrijft in het voorwoord dat *Baghdad Calling* een beroep doet op ons om op te komen voor de vluchtelingen en ontheemden. Hen moet een veilige plaats geboden worden. Gruiters: "Iraakse vluchtelingen en ontheemden zullen nog vele jaren steun nodig hebben. Niet al-

leen humanitair, maar ook politiek. Om te zorgen dat Irak een land wordt waar de veiligheid en het welzijn van mensen gegarandeerd is. Waar kinderen weer naar school kunnen, mensen weer vaste grond onder hun voeten krijgen. En om te voorkomen dat vluchtelingen en ontheemden speelbal worden van milities en politici, verbitterd en wraakzuchtig worden, en zo ongewild en onbedoeld, de aanjagers van nieuwe conflicten kunnen worden. *Baghdad is calling*, onverschilligheid past ons niet."

Het fotoboek *Baghdad Calling* is te koop in de boekhandel.

Meer informatie is te vinden op www.baghdadcalling.nl.

Olympische Spelen: Oil & Peace?

De Olympische Zomerspelen gaan van start op 8 augustus. De toewijzing van de Spelen aan China is controversieel: de republiek staat bekend om mensenrechtenschendingen tegen haar eigen bevolking. China's invloed reikt echter verder, tot diep in het Afrikaanse continent. In Soedan investeren Chinese staatsbedrijven, zoals de China National Petroleum Corporation, miljarden zonder zich aan internationale afspraken te houden of acht te slaan op mensenrechtenschendingen daar.

Chinese bedrijven beheersen de olie-industrie in Soedan, de grootste industrie van het land. Zoals in meer landen in Afrika, hebben Chinese staatsbedrijven in Soedan een uitstekende relatie met de regering en weinig oog voor de bevolking. Het lijkt ze zelfs niet uit te maken of er oorlog heerst of vrede. Internationale afspraken en gedragsregels, het Chinese bedrijfsleven weet ze al jarenlang te ontlopen.

Sport en politiek

De Olympische Spelen bieden een goede gelegenheid om de rol van China buiten de landsgrenzen aan de orde te stellen. De Spelen zijn nu eenmaal geen waardevrij feest. IKV Pax Christi wil niet dat Nederlandse sporters de Spelen boycotten, maar vindt wel dat sport niet helemaal van politiek kan worden gescheiden. Volgens het Internationaal Olympisch Comité is het doel van de Spelen immers 'bouwen aan een vreedzame en betere wereld'. De Chinese regering geeft zelf de Olympische Spelen nadrukkelijk een politieke betekenis. Zij wil er internationaal een imago van vriendschap en moderniteit mee opbouwen. De motto's van de Spelen, 'harmonie tussen mens en na-

tuur' en 'voorrang voor vrede', hebben echter niets met sport te maken. We stellen ons de vraag: Kunnen we voorkomen dat China haar reputatie met de Spelen witwast?

Burgeroorlog

Het Chinese staatsbedrijf China National Petroleum Corporation (CNPC) investeert sinds 1995 in Soedan, toen de burgeroorlog nog volop aan de gang was. China koos daarmee partij in die oorlog. Om CNPC vrije toegang tot de oliegebieden te geven, werden honderdduizenden mensen gewelddadig van hun land verdreven en werden vele duizenden gedood. Dit heeft diepe wonden geslagen in Zuid-Soedan. Chinese staatsbedrijven zijn of waren betrokken bij een lange lijst wets- en mensenrechtenschendingen, van rasdiscriminatie en milieuvernietiging tot moord en gewelddadige verdrijving van grote aantallen mensen.

Geen compensatie voor bevolking

In het vredesakkoord tussen Noord- en Zuid-Soedan van januari 2005 is vastgelegd dat mensen wiens rechten zijn geschonden ten behoeve van oliewinning

recht hebben op compensatie. Dit vredesakkoord vormt de basis van de Soedanese grondwet, waarin staat dat de olie-industrie de 'hoogst bekende standaarden' voor maatschappelijk verantwoord ondernemen hanteert.

CNPC hanteert echter zeer lage standaarden. Chinese bedrijven hebben duizenden kilometers verhoogde wegen aangelegd dwars door de immense moerasgebieden rond de Nijl, zonder aan het milieu te denken. De wegen vormen dammen en veroorzaken aan de ene kant overstromingen en aan de andere kant droogte. De natuur en de plaatselijke economie raken erdoor ontwricht. CNPC neemt alleen zuiderlingen aan als handarbeiders, het bouwt in opdracht van de regering islamitische scholen in niet-islamitische gebieden en roept het leger erbij als mensen komen klagen. De grondwet verplicht de olie-industrie om de bevolking te consulteren bij ingrijpende beslissingen. Er is ons daar geen voorbeeld van bekend.

Maar zelfs nu de grondwet CPNC verplicht tot compensatie, steekt het bedrijf geen vinger uit naar de bevolking. Dat is des te erger omdat zo de kans wordt vergooid om steun op te bouwen voor het

wankele vredesproces. Ondertussen verdient CNPC naar schatting tussen 1 à 2 miljard dollar per jaar in Soedan.

PGGM

Ook Nederlandse bedrijven zijn kritisch tegenover China en haar bedrijven. Op 18 januari deed het pensioenfonds PGGM zijn aandelen in Petrochina, een dochter van CNPC, van de hand. CNPC weigerde over mensenrechten in Soedan te praten. PGGM laat zien dat er geen Nederlandse pensioengelden geïnvesteerd mogen wor-

den in bedrijven die - al dan niet via hun moedermaatschappij - investeren in oorlog of bijdragen aan mensenrechtenschendingen. Een goede gelegenheid voor andere pensioenfondsen om te laten zien wat ze waard zijn.

Het wordt tijd dat ook de Chinese overheid haar ondernemingen op hun verplichtingen wijst; verplichtingen tegenover het internationale recht en de Soedanese grondwet. Dat zijn geen westerse maatstaven maar internationale

verplichtingen die China zelf in alle vrijheid is aangegaan. De website www.sudan.org biedt sinds kort een mogelijkheid aan (Nederlandse) burgers om Chinese leiders uit te nodigen ècht aan een reputatie van vrede en harmonie te bouwen. Als zij dat niet doen, krijgen de Olympische Spelen ongewild een nare bijmaak. Dat gunnen wij de sporters niet.

Schoon schip in Kenia

Rond de jaarwisseling was Kenia volop in het nieuws. Het geweld dat na de uitslag van de verkiezingen uitbrak, kwam voor velen onverwacht. De beelden van de kerk in Eldoret, Noord-Kenia, die platgebrand werd, staan ons nog op het netvlies. Mensen zochten hun toevlucht in een kerk, maar die plek werd hun noodlot. Het gebouw kon hen geen bescherming bieden. Er is sindsdien veel gesproken over de rol van de kerken in het conflict. Waarom bleef het zo lang stil en heeft de kerk partij gekozen?

Directeur Fred Nyabera van FECCLAHA, een soort mega-Raad van Kerken voor 9 landen uit de regio, was verkiezingswaarnemer. Hij zag dat er chaos heerste bij het tellen van de stemmen. "De eerste dagen na het uitbreken van de rellen, bleef het van de kant van de religieuze leiders stil. En dat terwijl ze zich tijdens de verkiezingscampagnes wel hadden uitgesproken. Sommige kerkelijke leiders hadden zelfs een openlijk stemadvies gegeven."

Sommige kerkgenootschappen zijn mono-etnisch en veel lokale kerkleiders had door hun stilzwijgen of door openlijke stellingname zelfs een polariserende

werking. Ze hadden hun geloofwaardigheid verloren.

Op aanraden van FECCLAHA en de All Africa Conference of Churches werd Nobelprijswinnaar bisschop Desmond Tutu naar Kenia gehaald. Hij heeft de weg geëffend voor mediatie. Behalve de gesprekken op hoog niveau tussen President en zijn voornaamste rivaal van de oppositiepartij, zorgt FECCLAHA er ook voor dat lokale kerkgenootschappen getraind worden in vredesopbouw. Nyabera: "De kerk moet schoon schip maken, we moeten

zelf door een proces van healing heen. Dat betekent ook boete doen. Als we dat goed doen, dan kan de kerk haar geloofwaardigheid weer terugwinnen. De kerk speelt een belangrijke rol in de samenleving. Kijk maar eens naar de ziekenhuizen en scholen die door kerken zijn opgezet. Het is logisch en wenselijk dat kerken zich uitspreken over het armoede- en verdelingsvraagstuk. We moeten ons alleen verre houden van partij-politiek."

△ Fred Nyabera op zijn kantoor in Nairobi

Woede als katalysator voor meer inzet

Een gewapend conflict tussen de guerrilla's, staat en paramilitairen houdt Colombia in haar greep. Ontvoeringen en politieke moorden zijn de dagelijkse realiteit. Marianne Moor ondersteunt als programmaleider Latijns-Amerika lokale vredesinitiatieven in Colombia en Cuba en vraagt in Europa aandacht voor de mensenrechtensituatie daar. "Het geweld van gewapende groepen vervult me met woede. De agressie is enorm cynisch van aard: uitgekiend en met personen als menselijk schild."

“Latijns-Amerika is het continent van tegenstellingen: herkenbaar door allerlei Europese invloeden en toch ook vreemd door gebruiken van inheemse culturen. Net als je denkt dat je het begrijpt, krijg je de kous op de kop.” Marianne Moor (42), geboren in Naaldwijk, verliet op haar achttiende het Westland, voor een studie geschiedenis in Den Haag. Na haar studie zocht ze - net als vele anderen van de ‘verloren generatie’ die werden geboren tussen ’55 en ’70 - haar heil elders. Ze vertrok op haar vijfentwintigste naar Latijns-Amerika, waar

ze als privélerares werkte en artikelen schreef voor ontwikkelingsorganisaties.

Goed en kwaad

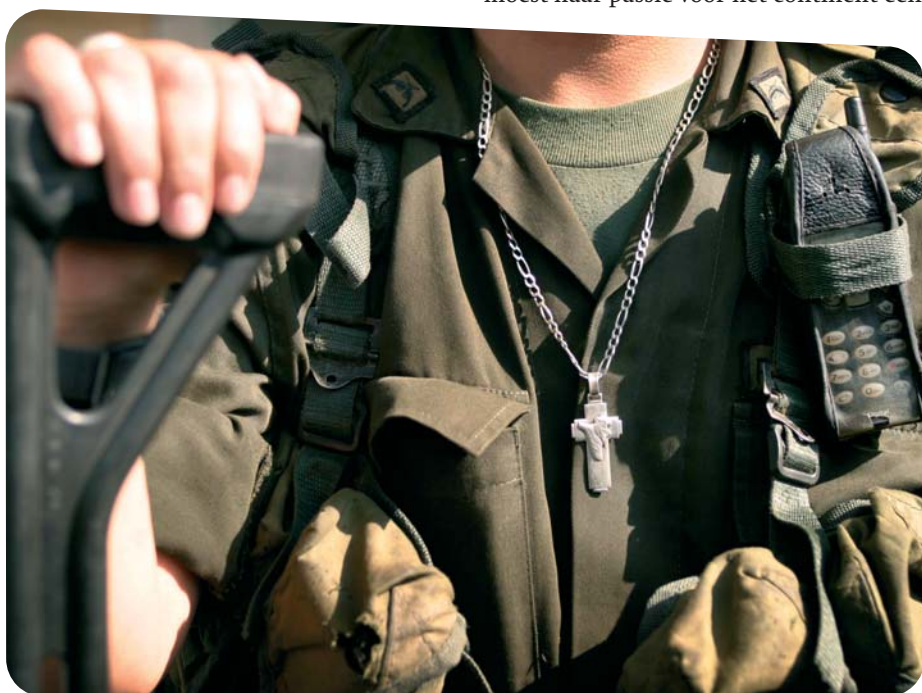
Terwijl de jaren tachtig in Nederland in het teken stonden van linkse solidariteitsbewegingen, ging Marianne op zoek naar een vernieuwende kritische visie. “De wereld was verdeeld in goed en kwaad, met weinig grijs tinten. In Colombia zag ik hoe mensen elkaar gegijzeld hielden in een idealistische woordenstrijd. Totaal niet constructief.”

Na de studie Latijns-Amerika in Utrecht moest haar passie voor het continent een

politieke lading krijgen met de juiste toon. De keuze om in ’99 bij Pax Christi te werken was snel gemaakt toen ze Lidwien Zumpolle ontmoette, de toenmalige projectmedewerker Latijns-Amerika. Marianne: “Lidwien was voor mij destijds de enige kritische Latijns-Amerika expert in Nederland, op de academische wereld na.”

Beschuldigingen

Marianne en Lidwien gingen aan de slag met een onderzoek naar mensenrechtenschendingen bij ontvoeringen door guerrilla's, een onderwerp waar niemand zijn vingers aan wilden branden. Het werd hen niet in dank afgenomen. Linkse groepen in Colombia beschuldigden hen van affiniteit met paramilitairen en Nederlandse ontwikkelingshulporganisaties eisten verantwoording. “Ons onderzoek deed erg zeer bij links. We werden aangevallen, niet zozeer op de inhoud van het rapport, maar op het onderwerp zelf. Dit was een bevestiging van mijn visie: er moest in Europa nog veel gebeuren om te komen tot een goede kritische discussie.” Een zware periode, noemt ze het. “Ik voelde me persoonlijk aangevallen. Al die beschuldigingen waartegen ik me moest verweren. Ik werd in het rechterkamp geduwd en dat beviel me helemaal niet.” Tegenwoordig is er geen enkele gerespecteerde ontwikkelingsorganisatie die het probleem van ontvoeringen niet meer aankaart, vertelt Marianne. “Achteraf kan

△ Afleggen van de wapens vereist moed

△ Marianne Moor, hier op bezoek in Cuba

ik alleen maar denken: de tendens is veranderd en wij hebben daarin een rol gespeeld. Dat is mooi, ook al was de prijs hoog.”

Nieuw rapport

Momenteel werkt Marianne, in samenwerking met de Colombiaanse slachtofferorganisatie Pais Libre, aan een nieuw rapport over ontvoeringen in Colombia, dat voor de zomer uitkomt. Marianne: “Wij concluderen dat de Colombiaanse guerrilla ook actief is in de grensstreken van Ecuador en Venezuela. Ontvoeringen vormen momenteel het grootste obstakel voor vredesbesprekingen.”

De meeste gijzelaars zitten jarenlang vast. Deze schrijnende situaties en de agressie bemoeilijken bij vlagen haar werk. “Geweld van guerrilla en paramilitairen vervult me met woede. De agressie is enorm cynisch van aard: uitgekiend en met personen als menselijk schild. Anders is het geweld van drugsbendes, vooral in middelgrote steden. Je ziet hele generaties de verdoemenis ingaan: geen perspectief, verveling en vervolgens criminaliteit. Als ik dat zie, voel ik me machteloos. Iedereen heeft boter op zijn kop, de drugsmaffia is overal.”

Katalysator

“Gelukkig werkt die woede soms ook als katalysator”, glimlacht Marianne, “zodat ik me nog meer inzet.” Ook ziet ze veranderingen, zoals de demobilisatie van paramilitairen. De meeste verbeteringen zijn echter kleine stappen. Marianne herinnert het moment dat een voormalige strijder terugkeert naar zijn gemeenschap. “De mensen in het dorp durfden het risico te nemen om de deserteur te accepteren. Dat is niet niks. Zij kunnen aangevallen worden door gewapende par-

tijen. Op desertie staat immers de doodstraf. De gemeenschap had in de gaten dat er eigenlijk geen andere oplossing was. Hun kinderen in de handen van de drugsmaffia laten lopen, wat het enige alternatief was, dat wilden zij ook niet. Dus daar was dat moment: een voormalige strijder liep, na een lange tijd onderduikperiode, weer vrij over straat. Hij werd niet aangevallen door een van de strijdende partijen.” Marianne peinst even. “Hoe bijzonder dat moment is, besef ik eigenlijk pas achteraf.”

IKV Pax Christi heeft contacten in

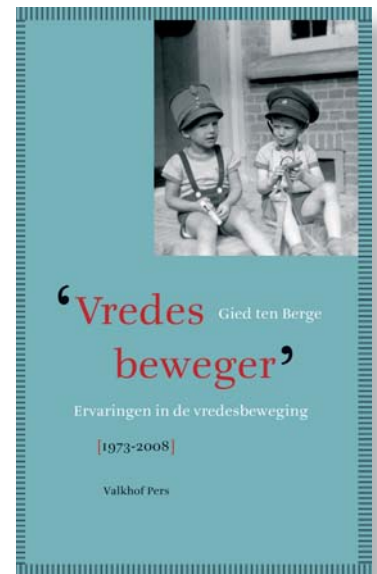
- Colombia
- Cuba

Het programma richt zich op ondersteuning van slachtoffers, re-integratie van voormalige strijders, versterking van de lokale democratie, vredesopbouw en vraagt aandacht voor de economische dimensies van het conflict in Colombia. In Cuba ondersteunt IKV Pax Christi vreedzame democratische initiatieven. In Nederland vraagt IKV Pax Christi aandacht voor de situatie in beide landen door middel van lobby, publiekscampagnes, publicaties en debatten.

Om te beginnen in Nederland

Gied ten Berge als 'Vredesbeweger'

Eind april verschijnt het nieuwe boek *Vredesbeweger, Ervaringen in de vredesbeweging 1973-2008* van Gied ten Berge. Ten Berge was actief voor IKV en Pax Christi. Per 1 mei gaat hij met vervroegd pensioen. In zijn nieuwe boek, een autobiografie met enkele politieke en historische analyses, verhaalt hij zijn ervaring van 35 jaar vredeswerk.

Ten Berge vertelt openhartig over zijn persoonlijke crisis toen de Golfoorlog noodlottig samenviel met de zelfdoding van zijn zus. Het beïnvloedde zijn visie. Hebben staten het recht om aan mensen in uniform te vragen om te doden of om gedood te worden? De afgelopen vijftien jaar is het werk van vredesorganisaties sterk geprofessionaliseerd. De kerken mogen voor het huidige IKV Pax Christi aan strategische betekenis hebben ingeboet, voor Ten Berge vormen ze nog altijd een rijk en onmisbaar achterland: "Vandaag de dag lijkt het Nederlandse vredeswerk alleen nog vindbaar in conflictgebieden ver

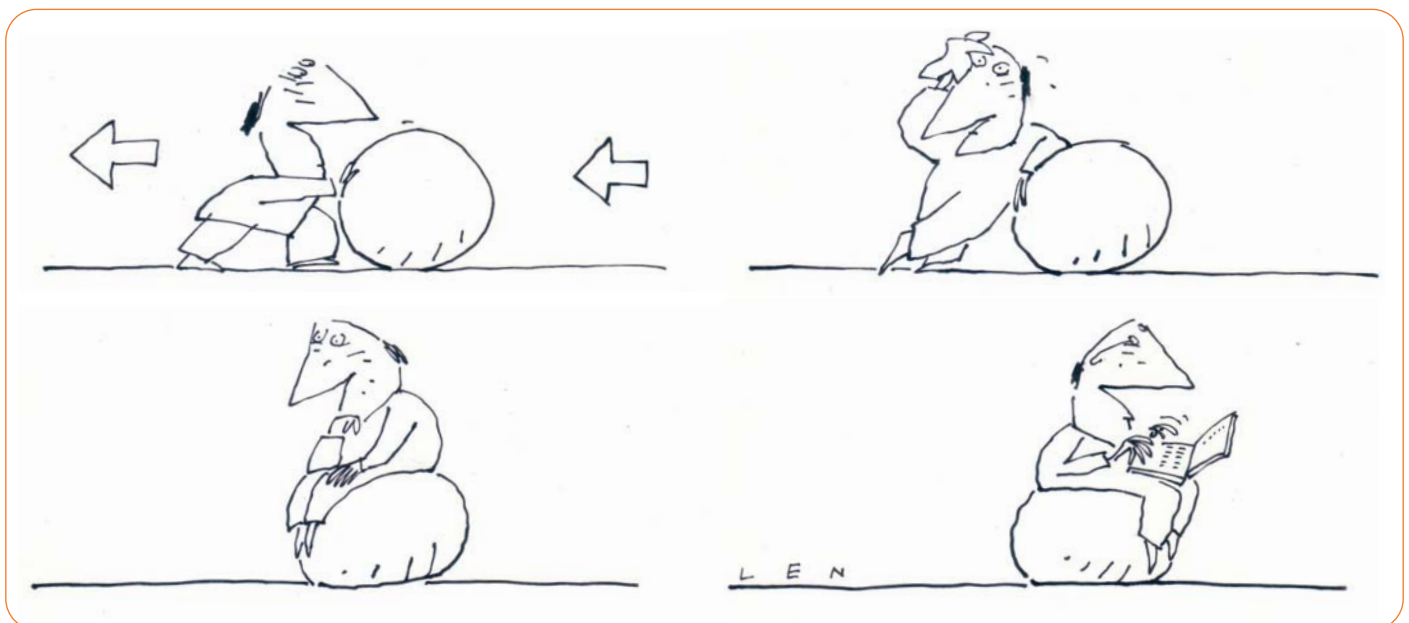
weg, waar we dankzij projectsubsidies van de overheid onze professionals heen kunnen sturen. "

"Dit boek stelt ter discussie of ook in de tegenwoordige vredesorganisaties de kern van het werk niet moet blijven liggen bij het in beweging brengen van mensen voor een vredesklimaat. Niet alleen in conflictregio's ver weg, maar steeds weer 'om te beginnen in Nederland'. Het is tevens een pleidooi om de rol van de kerken in de vredesbeweging serieus te blijven nemen. In Nederland is hun maatschappelijke betekenis geslonken, maar binnen een mondiale visie blij-

ven ze voor de vredesbeweging belangrijk, alleen al vanwege hun organisatorische en strategische verbindingen. Ze betekenen ook een rijk achterland: de christelijke traditie spiegelt een vrede om naar te blijven verlangen voorbij de horizon van een werkelijkheid waarin Sisyphus zonder einde verder lijkt te ploeteren."

Het boek *Vredesbeweger, Ervaringen in de vredesbeweging 1973-2008* van Gied ten Berge, met illustraties van Len Munnik, is te koop voor € 13,95 in verschillende boekhandels.

Meer informatie: www.valkhofpers.nl

Kettingreactie Kosovo?

Terwijl de internationale gemeenschap op de NAVO-top, die van 2 tot en met 4 april in Boekarest werd gehouden, zich beraadde over Kosovo, openbaart zich een nieuw dilemma: veroorzaakt de afscheiding van Kosovo een kettingreactie? Hoe reageren de Bosnische Serviërs in Republika Srpska en Albanese in Macedonië? Nemen de mensen in Nagorno Karabach en Zuid-Ossetië, Georgië, nu ook het heft in eigen handen?

Kosovo staat sinds 1999 onder bestuur van de Verenigde Naties (VN) met de UNMIK-missie en een door de NAVO aangestuurde vredesmacht KFOR. Resolutie 1244 van de Veiligheidsraad van de VN moest de toekomstige status van Kosovo in goede banen leiden. De gesprekken liepen echter vast toen er binnen de VN verdeeldheid bleek te zijn. Kosovo vond het allemaal te lang duren. Op 17 februari 2008 ondertekenden president Fatmir Sejdiu en premier Hashim Thaçi de langverwachte verklaring: Kosovo, de autonome provincie van Servië, verklaarde zich onafhankelijk, ook al gaat dit in tegen het internationaal recht. De Servische autoriteiten en Serviërs in Kosovo zijn allerminst blij met deze ontwikkeling, noemen Kosovo een 'onechte' staat en benadrukken dat zij zich tegen de afscheiding van Kosovo zullen verzetten.

Verdeeldheid

De reacties van de internationale gemeenschap zijn verdeeld: Rusland heeft zich uitgesproken tegen de afscheiding;

de Verenigde Staten en veel Europese landen hebben de onafhankelijkheid erkend. Welk signaal zal deze erkenning van de onafhankelijkheid van Kosovo geven aan de regio? Veroorzaakt het een precedent voor andere regio's?

Onrust in regio

In de directe omgeving veroorzaakt de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo vooral onrust. Van een precedentwerking is vooralsnog geen sprake. In de Republika Srpska, het gedeelte van Bosnië-Herzegovina waar veel Serviërs wonen, heeft de verklaring van Kosovo geleid tot stilstand van de hervormingen. De geplande grondwetwijziging wordt uitgesteld, omdat de Bosnische Serviërs pleiten voor behoud van hun eigenheid. Ze grijpen de situatie in Kosovo aan om dit standpunt kracht bij te zetten. In Macedonië is de kloof tussen Macedoniërs en de Albanese minderheid gegroeid. Onlangs stapten enkele Albanese uit de regeringscoalitie, omdat de overheid de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo niet erkent.

Kaukasus

Verderop aan de randen van Europa speelt de kwestie tussen Georgië en Zuid-Ossetië. Sinds een burgeroorlog begin jaren negentig is Zuid-Ossetië de facto onafhankelijk en wil zich aansluiten bij Noord-Ossetië, een deelrepubliek van Rusland. Russische diplomaten zeggen Zuid-Ossetië te zullen erkennen als Kosovo door veel westerse landen wordt erkend. Daar speelt ook het proces van toetreden tot het NAVO bondgenoot-

schap mee. Rusland wil voorkomen dat Georgië NAVO-lid wordt. Door de kwestie Zuid-Ossetië kan Rusland Georgië flink dwarszitten.

Bij de bevolking in Zuid-Ossetië zelf heerst verbazing: waarom Kosovo wel en Zuid-Ossetië niet. Immers, erkenning van Kosovo is niet op basis van internationaal recht; het is een politiek spel. De Zuid-Ossetische de facto regering heeft daarom een verzoek gedaan aan de VN, EU en Rusland om haar onafhankelijkheid alsnog te erkennen.

Nagorno Karabach

Sommige inwoners van de omstreken enclave Nagorno Karabach, een gebied dat omringd is door Azerbeidzjan, maar waar Armeense troepen nog altijd gestationeerd zijn, willen ook onafhankelijkheid. Het is er vrij rustig. De bevolking heeft kennelijk geen al te hoge verwachtingen van de mogelijke erkenning van Kosovo. Men heeft het drukker met de nasleep van de presidentsverkiezingen in Armenië. Die hebben namelijk geleid tot een gewapend treffen in Nagorno Karabach tussen Armeense en Azerbeidzjaanse troepen. Op 5 maart is een aantal mensen omgekomen; onduidelijk is hoeveel precies. In Azerbeidzjan neemt de roep toe onder delen van de bevolking om de oorlog opnieuw te starten en Nagorno Karabach en de bezette gebieden eromheen 'terug te pakken'. Kortom: het is er onrustiger dan normaal. Of dit veroorzaakt is door de onafhankelijkheidsverklaring van Kosovo of door de onrust na de presidentsverkiezingen, is moeilijk te zeggen.

Pax Christi Werkgroep Technologie, Vrede en Mensenrechten

De werkgroep Technologie, Vrede en Mensenrechten is een denktank en schrijfgroep die door enkele actieve leden is ingesteld. Zij bezint zich op de impact van nieuwe technologieën in oorlogsvoering. De werkgroep werkt aan een rapport over preventieve wapenbeheersing als antwoord op ontwikkelingen van nieuwe wapensystemen en vormen van oorlogsvoering.

Wat betekenen nieuwe technologieën in defensie als massavernietigingswapens, afstand bestuurde precisiewapens en niet dodelijke laserwapens? Wat kunnen implicaties zijn van zulke ontwikkelingen voor menselijke veiligheid en de doctrine van de rechtvaardige oor-

log? Wat zijn relevante standpunten en visies van vredesorganisaties in Nederland over militaire interventies, ontwapening en wapenbeheersing en hoe houdbaar zijn deze uitgangspunten, op basis van de voorspelde implicaties?

Het rapport zal naar verwachting in september 2008 uitkomen en aanbevelingen doen voor beleidsstrategieën voor IKV Pax Christi en Pax Christi Internationaal. IKV Pax Christi en andere vredesorganisaties en ngo's kunnen aan de hand van dit rapport de VN, EU en nationale overheden bewegen nieuwe wapensystemen en vormen van oorlogsvoering internationaal rechtelijk aan banden te leggen.

▽ Nieuwe technologieën, minder zichtbaar, maar minstens zo dodelijk als conventionele wapens. Foto: Simon Conway

Column

Jens Middel (1981) is journalist en columnist. Eind 2007 was hij een maand op Cuba, onder meer om te spreken met mensen uit het vreedzame verzet.

Helden voor Cuba

'Ik zou in mijn broek hebben gescheuten.' *Also sprach* Herman Brusselmans toen dagblad De Pers hem vroeg wat hij in de Tweede Wereldoorlog zou hebben gedaan. Een verfrissende verwijzing naar broekpoeperij van de schrijver die de Nederlandstalige literatuur verblijdde met boeken als 'Het mooie kotsende meisje'. De meeste Nederlanders – ikzelf inclusief – situeren zich het liefst als held in het verleden. In werkelijkheid waren we, zoals Brusselmans vreest, waarschijnlijk te bang geweest om de principes van vrijheid en rechtvaardigheid hoog te houden. Wie op Cuba rondloopt en iets verder kijkt dan de stranden of Hemingway-café's, vergaat de lust om die angst te veroordelen. Wie met Cubanen méér bespreekt dan een gedeelde liefde voor Johan Crujff, merkt dat het in een totalitaire staat vaak niet de vrees voor eigen lijf en leden is die het volk lam slaat. Het gezin is de hoeksteen van de samenleving; en de achilleshiel. Mensen zijn in een dictatuur als Cuba vooral bang dat verzet hun kinderen in gevaar brengt. Is dat lafheid of liefde? Alle Nederlanders die de passiviteit tijdens WOII veroordelen, zouden eigenlijk een weekje naar Cuba moeten. Ter relativering. En dan kunnen ze gelijk – bijvoorbeeld via boekenvoorcuba.nl – hun heldendom bewijzen door de weinige mensen te steunen die zich durven uit te spreken tegen het regime. Zij worden bedreigd, gemarginaliseerd en gearresteerd vanwege van hun ongewenste mening. Dat Cuba een mensenrechtenverklaring heeft ondertekend en onder de nieuwe president iets meer economische vrijheid toestaat, heeft daar nog niets aan veranderd.

NAAM: Theo Nederstigt
LEEFTIJD: 68 jaar
PLAATS: Zeist

Ik steun IKV Pax Christi

LID SINDS – de zomer van '76.

Mijn vrouw en ik besloten om gastgezin voor een zomer te worden voor zes kinderen uit de Berlijnse sloppenwijken en kindertehuizen, een initiatief van Pax Kinderhulp.

ACHTERGROND – bijna vijftien jaar heb ik als bouw- en coöperatieadviseur met vluchtelingen gewerkt voor de internationale vredesbeweging ATD Vierde Wereld, waaronder in de Democratische Republiek Congo. Daarna heb ik me vijftientig jaar ingezet als projectmedewerker Afrika bij de katholieke ontwikkelingshulporganisatie Vastenactie. Sinds vijf jaar ben ik gepensioneerd en actief als vrijwilliger voor VluchtelingenWerk Nederland. Ook al mag het eigenlijk niet vanwege mijn gezondheid, ik kan het niet laten om bezig te blijven.

WAAROM – in mijn werk als projectmedewerker had ik veel contact met IKV en Pax Christi, vooral voor Namibië en Zuid-Afrika. Lid worden van een andere organisatie deed je uit solidariteit; je veronderstelde dat anderen ook jouw organisatie ondersteunden. Zo kon je gebruik maken van de kennis van conflictsituaties die IKV en Pax Christi als geen ander hadden.

VERWACHTINGEN – soms mis ik vredesorganisaties in de Nederlandse samenleving. Er zijn figuren die onrechtvaardigheid en onvrede provoceren, zoals Geert Wilders en Rita Verdonk. Mensenrechten- en vredesorganisaties zouden zich daarover moeten uitspreken of kerkleiders inspireren zich daarover uit te laten. Ook je eigen keuken staat wel eens in brand.

Korte berichten

Filmpjes voor vrede

Om het vredeswerk zichtbaarder te maken, produceert IKV Pax Christi sinds kort ook korte films over haar campagnes en projecten. Op de website www.ikvpaxchristi.nl vindt u onder meer filmpjes over de campagne Stop Clustermunitie, het uitwisselingsproject Who "Are" I? en het project Playing for Peace.

Actie van het Jaar

De campagne Fatal Transactions, van IKV Pax Christi, Oxfam-Novib en NiZA, werd tweede in de nominaties voor Actie van het Jaar 2007 van OneWorld. De publiekscampagne Fatal Transactions informeert mensen over vaak 'fatale' exploitatie van bodemschatten in Afrikaanse landen, zoals Soedan, Nigeria en Angola. IKV Pax

Christi richt zich op de oliewinning in Soedan. In aanloop naar de Olympische Zomerspelen roepen we Chinese staatsbedrijven, de grootste olie-exporteurs in Soedan, op tot een meer rechtvaardige exploitatie. Op de website www.su-dan.org leest u meer over deze campagne en hoe u de campagne kunt ondersteunen.

Emailnieuwsbrief Frontline

Blijf elke maand op de hoogte van het laatste nieuws van IKV Pax Christi door u te abonneren op de emailnieuwsbrief Frontline. Stuur een mail naar info@ikvpaxchristi.nl onder vermelding van aanmelding Frontline of surf naar www.ikvpaxchristi.nl en meld u online aan.

60 jaar Pax Christi

Op 5 mei is het 60 jaar geleden dat Pax Christi van start ging in Nederland. We vieren dat door samen met de Radboud Universiteit onze gedachten te laten gaan over de relatie tussen de vredesbeweging en de kerk, met oog voor haar oorsprong en toekomst. Staat er een nieuwe vredes-theologie voor de deur? Deze dag zal plaatsvinden op maandag 27 oktober 2008. We houden u op de hoogte. We zijn nog bezig om andere vormen te vinden om dit jubileum te vieren. Daarom vernemen we ook graag van u suggesties hoe u 60 jaar Pax Christi zou willen vieren. U kunt uw suggesties sturen naar Edwin Ruigrok, via ons postadres of ruigrok@ikvpaxchristi.nl

△ Jan Pronk in gesprek met bisschop Ad van Luyn

Nieuws van het IKV Bestuur

Het IKV heeft met een eigen notitie gereageerd op de nota over het Israëlisch Palestijns Arabisch conflict van de Protestantse Kerken Nederland (PKN). Het IKV benadrukt dat de krachtsverhoudingen in het conflict volstrekt ongelijk zijn en dat een echte rechtvaardige oplossing van het conflict niet mogelijk is als daarbij niet alle relevante groepen, inclusief de Palestijnse vluchtelingen en de Hamas beweging, betrokken zijn. Het IKV verwelkomt de aandacht voor Palestijnse christenen maar wijst er op dat juist de Palestijnse kerkleiders niet exclusief de zaak van christenen naar voren brengen maar pleiten voor vrede en recht voor allen in Palestina en Israël. De notitie van IKV is te vinden op de website www.ikvpaxchristi.nl.

Het bestuur van het IKV heeft aan het begin van 2008 een aantal werkgroepen ingesteld om verdere verdieping aan het vredeswerk te geven en tot inspiratie voor het werk van IKV Pax Christi te dienen. Samen met de ledenraad van Pax Christi werkt het IKV aan een nota over non-proliferatie en nucleaire ontwapening waarover in het najaar een rapport zal verschijnen. Daarnaast ontwikkelt een werkgroep een hernieuwde visie op

Europa als vredesproject en evalueert een tweede werkgroep de uitspraken van kerken en oecumenische organisaties over oorlogssituaties zoals in de Balkan, het Midden-Oosten en Afrika sinds het einde van de Koude Oorlog.

Jan Pronk is per 1 januari 2008 voorzitter van het bestuur van het Interkerkelijk Vredesberaad (IKV). Pronk zegt zijn benoeming als voorzitter 'niet zelf gezocht' te hebben, "maar daar waar kerkelijke re-

presentanten een beroep om mij doen om het debat over vrede een nieuwe impuls te geven, ben ik beschikbaar". Pronk ziet een jonge generatie opkomen met een grote belangstelling voor internationale ontwikkelingen en vredesvragen. "Daar ligt een groot potentieel. De kerken en het IKV moeten de juiste vormen vinden om deze jongeren bij hun werkte betrekken", aldus Pronk. Jan Pronk volgt Marijke van Grafhorst op die zeven jaar voorzitter is geweest van het IKV.

EINDE LENINGENACTIE GEBOUW IKV

De leningenactie 'Gebouw Interkerkelijk Vredesberaad' is beëindigd. Het IKV is een nauwe samenwerking aangegaan met Pax Christi. Onder de naam IKV Pax Christi werken beide organisaties nu vanuit één gebouw in Utrecht aan vredesprogramma's in meer dan 20 landen in de wereld.

Omdat het pand van het IKV in Den Haag recentelijk is verkocht, is besloten om nu de geleende bedragen voor de aankoop van dit pand terug te betalen. Hieraan hebben vele Nederlanders begin jaren '90 mee gedaan. Mede dankzij hun steun is het vredeswerk in de afgelopen jaren mogelijk gemaakt.

Indien u in het bezit bent van een origineel participatiebewijs wordt u verzocht dit bewijs op te sturen naar IKV Pax Christi voor uitbetaling. Vermeld daarbij uw rekeningnummer. Voor

nadere vragen kunt u ons bellen (030) 233 33 46 (vragen naar Fin. Adm.).

Er zijn deelnemers die te kennen hebben gegeven dat zij de lening om willen zetten in een gift. Hiervoor zijn wij hen bijzonder dankbaar. Hiermee wordt een zeer belangrijke bijdrage geleverd aan het oecumenisch vredeswerk, zoals dat ruim 40 jaar geleden is ingezet en nog steeds niet aan actualiteit en noodzaak heeft ingeboet. Indien u uw lening wilt omzetten in een gift wilt u dat dan s.v.p. vermelden als u het participatiebewijs retourneert?

Met uw steun maakt u het mogelijk dat het IKV nu samen met Pax Christi zich sterk maakt voor oplossingen in diverse conflictgebieden in onze verdeelde wereld.

IKV Pax Christi
Godebaldkwartier 74
Postbus 19318
3501 DH Utrecht

Pax en Salaam

In de discussie over de rol en zelfs het wezen van de islam, kiest Pax Christi een koers van ontmoeting en dialoog. Zij volgt daarmee in het voetspoor van de vele leden die allang gekozen hebben voor het gesprek met de moslim burens in velerlei vorm. Pax Christi zoekt ook deze dialoog in het Midden-Oosten, in de hoorn van Afrika en andere regio's. De ledenraad heeft zich gebogen over de katholieke traditie van de dialoog met de islam en gezocht naar een strategie die recht doet aan zowel het verlangen naar het goede leven van allen, maar die de ogen niet sluit voor reële bedreigingen voor de vrede. We onderkennen het risico van een tweedeling in onze samenleving, waarbij de kansarmen steeds vaker een islamitische achtergrond hebben. Discussies in de media over tegenstellingen tussen de islamitische en de christelijke

cultuur en godsdienst krijgen daardoor een extra sociale lading.

De ledenraad wil graag in gesprek met u die al jaren actief bent op het terrein van de dialoog of dat juist van plan bent te gaan doen. We vestigen onze hoop op de culturele dialoog die plaats vindt in de lokale gemeenten en in de regio. Dikwijls gaat het hier om betekenisvolle maar broze processen die in een fel mediadebat nauwelijks heel blijven. Het gaat vaak om processen die gaan over medemenselijkheid en dikwijls het islamdebat overstijgen. Of zouden we als vredesbeweging in het mediadebat toch luider aanwezig moeten zijn?

Uit welke bronnen putten we om dit werk te doen? Spreekt het voorbeeld van Franciscus van Assisi ons nog aan of

eerder dat van bisschop Muskens? Welke leringen kunnen we trekken uit het koloniale verleden in Indonesië, het land met de grootste islamitische bevolking?

Wij nodigen u van harte uit op 14 juni in Utrecht. Dit gaat ons allen aan en wij willen weten wat u denkt! Met een inleiding van Faridah van Bommel en Prof. Karel Steenbrink. We zullen daarna uitvoerig met elkaar in gesprek gaan. Wij zien u graag!

Locatie: St Gertrudiskapel, In de Driehoek, Willemsplantsoen 1c, Utrecht, 10.00 uur. Voor een routebeschrijving: www.indedriehoek.nl/routewijzer.html

U kunt zich per email aanmelden via kayser@ikvpaxchristi.nl of bellen met 030- 2333346

Scriptieprijs voor visies op vrede

Gaat jouw scriptie over vrede en veiligheid? Dan kun jij meedingen naar de scriptieprijs van IKV Pax Christi en Stichting VredesWetenschappen. Stuur een samenvatting van je scriptie vóór 1 juni 2008 op en win 1500 euro plus de mogelijkheid tot een publicatie in het jaarboek *Vrede en Veiligheid*.

Je kunt meedoen als het onderwerp van de scriptie ligt op het terrein van vrede en veiligheid, de scriptie (in Nederlands of Engels) is afgerond in het academisch jaar 06/07 of 07/08 voor een master aan een Nederlandse universiteit of hogeschool en met een voldoende is beoordeeld.

Je scriptie gaat bij voorkeur over één van de volgende thema's: Veiligheid & Ontwapening, Economische Dimensies van Conflict, Religie & Conflict, Democrativering & Vredesopbouw, Bescherming van Burgers (Human Security), Terrorisme, Rechtstaat & Vredesopbouw en Vredeseducatie. Dit zijn de thema's

waarop IKV Pax Christi en Stichting VredesWetenschappen werken. De jury beoordeelt de scripties op wetenschappelijke kwaliteit, originaliteit, opbouw en relevantie voor het vredeswerk. Over de uitslag van de jury kan niet worden gecorrespondeerd.

De scriptieprijs is een gezamenlijk initiatief van de Nederlandse vredesorganisatie IKV Pax Christi en de Stichting VredesWetenschappen. De geldprijs is mogelijk gemaakt door de ASN Bank. Meer informatie over de scriptieprijs vind je op: <http://scriptieprijs.ikvpaxchristi.nl>

Vredesweek 2008: Kiezen voor Vrede

Kiezen voor Vrede is het thema van de Vredesweek 2008 (20-28 september). Het wordt een ontdekkingstocht naar uw keuze voor vrede. Wat houdt kiezen voor vrede in? Wat kan ik doen voor de vrede, in de onveilige gebieden ver weg en ook in onze eigen samenleving? Hoe versterk ik sociale cohesie in mijn eigen wijk? Wat kan ik ondernemen vanuit mijn omgeving, parochie of gemeente? En hoe moedig is het om vanuit het veilige Nederland te kiezen voor vrede?

Op zaterdag 20 september vindt de landelijke aftrap plaats met de manifestatie *De Nacht van de Vrede* in Amsterdam, de opmaat naar de door de VN uitgeroepen Internationale Dag van de Vrede. IKV Pax Christi biedt ondersteuning voor de invulling van de vredesdag en de rest van week. Zo kunt u een projectleider uitnodigen voor een lezing en verschillende werkmethode downloaden. Meer informatie vindt u op www.vredesweek.nl of neem contact op via vredesweek@ikvpaxchristi.nl of (030) 233 33 46.

Vredeswerkdag

Op zaterdag 31 mei organiseert IKV Pax Christi de vredeswerkdag *Kiezen voor Vrede*, opgezet om u te inspireren in de aanloop naar de Vredesweek 2008. Jan Pronk zal het motto *Kiezen voor Vrede* op persoonlijke wijze toelichten. Tijdens de vredeswerkdag worden verschillende workshops aangeboden, met werkmethode en dis-

cussies. Zo is er een workshop over de rol van interreligieuze dialoog, de hernieuwde aandacht voor kernwapens en projecten met sport als verzoeningsmiddel. Ook wordt er geoefend met het koorlied *Kiezen voor Vrede*. Tijdens de Vredeswerkdag kunt u ook uw ideeën voor de Vredesweek 2008 bespreken.

Inschrijving

De Vredeswerkdag zal van 11.00 tot 16.00 uur plaatsvinden bij IKV Pax Christi, Godebaldkwartier 74, gelegen in het winkelcentrum Hoog Catharijne in Utrecht. Deelname is gratis. Wilt u zich inschrijven voor deelname aan de vredeswerkdag? Meld u aan via vredesweek@ikvpaxchristi.nl onder vermelding van 'opgave vredeswerkdag' en uw contactgegevens, of met de onderstaande bon. retourneren in een envelop naar IKV Pax Christi, Antwoordnummer 2429, 3430 VB Nieuwegein.

Agenda

13 mei

Markt voor Vrede 2.0

IKV Pax Christi ondersteunt het educatieve aandelen spel Markt voor Vrede 2.0 van vredesorganisatie *Euro's voor Vrede*: een bewustwordingsproject voor middelbare scholieren over de werking van een aandelenmarkt en tevens het vredesproces in Darfur. Op 13 mei gaat ook een publieksmarkt van start. Ook u kunt speculeren in het vredesproces van Darfur? Kijk op www.marktvoorvrede.nl.

29 mei

Debat over China, Utrecht, 20.00 u.

Is China een veelbelovende handelspartner voor Afrika of de nieuwe koloniale macht? In debatcentrum Tumult.

31 mei

Vredeswerkdag, Utrecht, 11.00 - 16.00u

Werkdag in het IKV Pax Christi Centrum als inspiratie voor de Vredesweek 2008. Jan Pronk geeft een lezing en werkgroepen gaan aan de slag met verschillende thema's, zoals de rol van interreligieuze dialoog, de hernieuwde aandacht voor kernwapens en sport als verzoeningsmiddel.

14 juni

Pax en Salaam, Utrecht, 10.00u.

Discussie over de vredesbeweging en de islam. Voor leden van Pax Christi en geïnteresseerden in De Driehoek, Willemsplantsoen 1c, Utrecht.

15 juni

De Bazaar, Amsterdam

GroenLinks, Hivos en IKV Pax Christi organiseren De Bazaar: Middle East Stock Exchange. De Balie wordt een echte beursvloer, met 'beurskoersen' van Arabische bedrijven, analisten uit het bank- en bedrijfsleven, films over en uit de regio en debat over de grote trends in het Midden-Oosten. Aanmelden kan via www.debalie.nl. Meer informatie is te vinden op: www.bazaarfestival.nl.

: Colofon

Met dank aan: Miriam Struyk, Eva Oosterwegel, Egbert Wesselink, Evelien Weller, Marianne Moor, Gied ten Berge, Puco Danilovich, Daria Nashat, Katelijne Heringa, Edwin Ruigrok, Juul Muller, Jitske Hoogenboom en Joris Diks

Redactie: Femke Rongen, Piet Halma en Helma Maas (eindredactie)
Basisvormgeving: RAAK Grafisch Ontwerp
Drukkerij: Van der Weij BV, Hilversum
Fotografie: IKV Pax Christi -archief, Simon Conway, Alison Locke, Geert van Kesteren, Erik Meijer, Ronald de Hommel
ISSN 1874-6497

IKV Pax Christi, Godebaldkwartier 74,
3511 DZ Utrecht
Postbus 19318, 3501 DH Utrecht
Tel (030) 233 33 46, Fax (030) 236 81 99
info@ikvpaxchristi.nl www.ikvpaxchristi.nl
Bank: 24.00.81.900 Giro: 51 46 114

**IKV PAX
CHRISTI**

Het CBF-Keurmerk is verstrekt aan het IKV en aan Pax Christi Nederland

Ja, ik geef me op voor deelname aan de Vredeswerkdag op 31 mei:

Voorletters en achternaam	<input type="text"/>	m/v*
Adres en huisnummer	<input type="text"/>	
Postcode en woonplaats	<input type="text"/>	
E-mail	<input type="text"/>	
Telefoon	<input type="text"/>	

* doorhalen wat niet van toepassing is